

Četvrta lekcija

Identitet: Stereotipi o meni!

Kako vidim samog sebe – kako me drugi vide?

Obrazovni ciljevi	Učenici postaju svjesni toga kako ih drugi doživljaju i uče to prihvatiti. Bolje shvaćaju kako drugi doživljaju i reagiraju na njihov identitet. Ispituju uticaj koji njihov identitet ima na druge.
Učenički zadaci	Učenici opisuju sebe i druge, a zatim upoređuju svoje rezultate.
Sredstva	Materijal za učenike 1.2.
Metode	Rad u parovima, plenarna rasprava.

Lekcija

Nastavnik počinje čas dajući sažetak rezultata dvije prethodne lekcije i objašnjavajući raspored današnjeg časa.

Nastavnik tada podsjeća razred da su započeli gledajući pojedinca (dječakovu osobnu situaciju) te da su se onda prebacili na razmatranje doživljaja većih grupacija poput zanimanja, etničkih grupa i cijele države. Sada će se opet fokusirati na pojedinca, ali ovog puta će svaki učenik za sebe – svako u razredu – biti fokus posmatranja. Koncentrirat će se na pitanje:

Ko sam ja?

Kako bih opisao sam sebe?

samopercepcija

Kako bi me učenik u razredu opisao?

percepcija drugih

Nastavnik u svom uvodu časa crta navedenu tabelu na tablu ili stalak s papirom. Nastavnik također može pitati učenike da ponove ono što su naučili u prethodna dva časa o razlikama između samopercepcije i percepcije drugih. Kao dodatak, ili kao alternativu, može ponoviti ključne pojmove stereotipa i predrasuda.

Sada nastavnik uzima materijale pokazujući učeničke opise Maxa. Oni bi trebali pomoći učenicima da se sjete što je moguće više kvaliteta i karakteristika ljudi. Učenici dobivaju zadatak da ispišu što je moguće više pridjeva koji se mogu koristiti za opisivanje osobe. Nastavnik će zasigurno morati dati neke ideje i prijedloge u tom trenutku. Na primjer, učenici mogu dobiti smjernice o kategorijama koje opisnim pridjevima daju značenje. Takve kategorije mogu uključivati sljedeće:

Kako bismo opisali ljude:

- jesu li dobrog raspoloženja?
- jesu li lošeg raspoloženja ili čak bijesni?
- jesu li dobri prijatelji?
- želimo li opisati kako izgledaju?
- želimo li ih opisati kao učenike?

Cijeli razred bi trebao biti uključen, radije nego da pitamo nekoliko učenika da kažu svoje ideje u frontalnoj metodi nastave. To se može postići sljedećom vježbom⁵ u kojoj učenici rade sami kako bi iznijeli niz ideja. U uglovima učionice, ili na odvojenim stolovima, trebalo bi okačiti ili postaviti velike listove papira. Na tim papirima daju se različite ključne riječi ili kategorije kao naslovi. Učenici se kreću učionicom u tišini i zapisuju svoje ideje na te panoe (idealno bi bilo flomasterima koji stoje uz svaki pano). S obzirom na to da mogu vidjeti ono što su drugi učenici napisali, učenici se ne bi trebali ponavljati, ali mogu dodavati komentare i nove ideje.

⁵ Ovdje predložena vježba slična je „Zidu tišine“ (vidi Knjigu VI, Razvijanje novih ideja u obrazovanju za demokratiju i ljudska prava.

Rezultat takve vježbe mogao bi izgledati ovako:

Kakva je osoba kada je dobro raspoložena?

- vesela
- šali se
- opuštena
- pričljiva
- pjeva
- šarmantna

Nije potreban dodatak u plenarnoj raspravi, jer je svrha ove vježbe da učenici dobiju ideje o radu unutar sljedećeg koraka. Nastavnik bi do ovog trenutka već trebao razmisliti koji bi učenici mogli raditi zajedno u parovima. Ovo je važno jer je tema s kojom će se učenici susresti osjetljiva. Zbog toga bi nastavnik trebao izbjeći spajanje učenika koji jedni drugima nisu dragi, i trebao bi biti siguran da ničiji osjećaju neće biti povrijeđeni.

Parovi dobiju sljedeći zadatak:

Sada ćete istražiti kako doživljavate sami sebe i jedni druge. Napravite ovo na sljedeći način:

- Prvo, radite sami.
- Pogledajte opise na panoima u učionici i izaberite riječi koje vas, po vašem mišljenju, dobro opisuju. Napišite ih na materijal.
- Dodajte svoje kvalitete i opise u određenim situacijama koje niste pronašli na panoima. Napišite ih na materijal.
- Onda opišite svog partnera na isti način.
- Nakon što oboje završite zadatak, razmijenite svoje rezultate. Bit će zanimljivo vidjeti koji opisi i stavovi se slažu, a koji razlikuju ili su čak u suprotnosti jedni s drugima. Izrazite svoje misli i osjećaje:
 - Šta me iznenađuje?
 - Šta me čini sretnim?
 - Šta mi smeta?
 - Šta me vrijeda?
 - Možeš li svoj stav potkrijepiti nekim primjerima?
 - Koji opisi su (pozitivni ili negativni) stereotipi?

Nastavnik bi trebao odlučiti hoće li organizirati konačno plenarno izlaganje na kraju ovog časa (što je ujedno i kraj ove nastavne jedinice, iako su nastavci mogući) ili će ukrako prikazati procese učenja kroz zadnje četiri lekcije. Koju god metodu da izabere, nastavnik će primijetiti da se radna atmosfera u razredu poboljšala tokom ove nastavne jedinice.

Učenici će razviti bolje međusobne odnose i imat će zanimljiva otkrića koja međusobno razmjenjuju. Sada su sposobni razlikovati:

- stereotipe i predrasude;
- samopercepciju i percepciju drugih.

Napredovali su u razvoju socijalnih vještina, što će im koristiti u svakodnevnom životu, kako u razredu tako i u školi u cjelini. Učenici će često nailaziti na teme koje su se pojavile u ove četiri lekcije pa će dodatno utvrditi to što su naučili.